

UMIRUĆA REKA

To se dešavalo negde krajem septembra ili početkom oktobra svake godine. Ribe koje su meštani zvali *suza*, pristizale su od gornjeg toka Umiruće reke, plaćući.

U to vreme, ribari se još nisu oporavili od umora i uzbuđenja koje im je darovala sezona ribarenja na jegulje. No, čim su osetili miris prvog snega, bez obzira koliko bili umorni, ponovo su spremali pribor za ribarenje. U svakom slučaju, morali su da ulove nekoliko *suza* da ne razočaraju žene i decu, to je bila kruna jedne lepe, plodne godine.

Suza je vrsta ribe koja živi samo u Umirućoj reci. To je bila pljosnata riba, okruglastog tela, crvenkastih peraja i plavičaste krljušti. Pojavljivala se samo posle prvog snega u godini. U vreme kada je stizala, cela reka bi odzvanjala od njenih jadikovki.

Kada bi je neko uhvatio, kanule bi joj dve suze kao dve niske bisera. Njen tamnocrveni rep lagano bi mahao, dok se plavičasta krljušt kupala u sjaju. Mekana peraja bi se kao meh širila i spuštala. Žene su onda brže-bolje *suze* koje su muževi nahvatali puštale u veliki drveni sud i kao molitvu ponavljale reči utehe: “U redu je, nemoj više da plačeš; u redu je, nemoj više da plačeš; u redu je, nemoj više da plačeš...” I *suze* iz Umiruće reke zaista bi prestajale da plaću. One bi plivale u toj drvenoj posudi kao da su dobile neočekivanu toplinu utehe, i delovale su tako bezbrižno i mirno.

Ako ribari nisu želeli da slušaju tužnu jadikovku Umiruće reke s početka zime, jedino im je preostalo da pecaju *suze*.

U noći kad padne prvi sneg, *suze* su obično doplivavale iz gornjeg toka Umiruće reke. Ribari su zato

---

ranije na obali ložili logorske vatre. *Suze* su uglavnom bile narandžaste boje i iz daljine su izgledale kao iskričave i sjajne zlatne činije. Žene ovog područja obično su imale visoke veđe, teške očne kapke i debele usne, kada bi hodale čuli bi se tabani kako kao doboši dobuju zemljom. Bile su plodne, rađale su decu. Imale su i začuđujuće dobar apetit. Vobile su da nose tamnoplavu ili svetlosivu maramu na glavi. I mlade i stare žene češljale su kosu u pundu. Izgledale su kao jake i čvrste crne breze zasadene pored Umiruće reke.

Ribari nisu znali gde se tačno nalazi izvor Umiruće reke. Jasno im je bilo samo da je reka izvirala iz nekog mesta koje je bilo severnije od severa. Rečni tok joj nije bio bogzna kako širok, a površina vode joj je bila mirna kao ogledalo. Čak ni usred leta, u sezoni monsuna, reka nije bila ustalasana i nemirna. Tada bi se vodena izmaglica s površine reke vijala šireći se na obale i pokrivajući tako šumski pojas oko reke. Reka je verovatno bila veoma duboka.

Kad je kasnojesenji vetar hujeći kroz šumu brutalno cepao grane i lišće sa kojih je nestajala svežina i zelena boja, lišće na kojem su bili vidljivi znaci uvenuća, starica Jisji je pripremala pribor za ribarenje na *suze*. Suva i onako pogrbljena, ona je već ušla u sedamdeset osmu godinu. Sušeno voće i pečurke bili su joj omiljena hrana, često je govorila nešto sama sa sobom. Ako čamcem kreneš gornjim tokom Umiruće reke i prođeš pored ovog malog ribarskog sela Ađa, i ako poželiš da popiješ šolju toplog i mirišljavog čaja, onda obavezno svrati kod Jisji. Kod nje je uvek bilo spremljenog duvana koje su muškarci obožavali i nekoliko bronzanih lula koje su stajale uredno poređane na kuhinjskoj komodi. Samo je trebalo da se opustiš i da uživaš.

Nije bilo teško upoznati Jisji. Ako kreneš zemljanim putem u selo Ađa, onim putem koji odiše mirisom svežih riba, i ako ti neočekivano u vidokrug uđe devojka, vitka, lepih oblina, visokog nosa, crvenih i sočnih usana, e takva je bila Jisji, mlada Jisji. Baš tako je ona izgledala pre pedeset godina. Punda joj je bila visoko podignuta, oči blistave, zubi beli kao sneg. Leti je uvek nosila dugu sivkastu pamučnu suknju koja je padala po zemlji. A kako je samo slatka i zanosna bila dok je grickala živu ribu. Ako je neko kojim slučajem od ribara bolovao od gastritisa ili ako nije imao dobar

apetit, bilo mu je potrebno samo da zamisli kako Jisji gricka živu ribu, kako njeni oštri zubi žvaću sjajnu krljušt i sveže belo meso i da čuje onaj čudesni zvuk koji je bio poput muzike, bolesnici bi naprečac ozdravljali i dobijali jaku želju za jelom. A i sada ako želiš da sretnoš Jisji, isto nije teško. Ako se kojim slučajem susretnoš s pogrbljenom staricom u selu Ada, staricom čije oči kada podigne pogled, zasvetlucaju sjajem kao bela riblja krljušt, to nije mogao biti niko drugi do Jisji, stara Jisji.

Sneg je počeo da pada u rano jutro, oko pet, nečujno. Jisji je imala nekoliko ružnih snova. U snu je bogu uputila puno poganih reči. Dok je još tako gundala, činilo joj se da je čula neko šuškanje na oknu prozora kao kad se nožem ljušti krljušt. Stigao je prvi sneg i *suze* će zaploviti Umirućom rekom. Bilo joj je malo hladno i jedan napad stravičnog kašlja ju je potpuno probudio. Obukla se i sišla s kreveta. Založila je vatru u šporetu i na gvozdeni oklop stavila dva krompira da se peku. Zatim je upalila fenjer i pažljivo pregledala da li mreža za ribarenje ima rupa. Jedan kraj mreže je okačila na ekser na zidu, dok je drugi kraj vezala za bravu na vratima. Tako je između zida i vrata bila razapeta beličasta ribarska mreža, duža od deset metra. Ličila je na tanku izmaglicu. Kad je plamičak lampe zaigrao, srebrnobela mreža je dobila boju čilibara, a Jisji kao da je tada osetila miris smole. Ovu mrežu je Jisji sama plela. Čvorovi su bili ravnomerno raspoređeni iako joj prsti odavno nisu bili tako spretni dok je tkala s čunčićem u ruci. U selu Ada gotovo da nije bilo onog ko nije koristio mrežu ispletenu njenim rukama. Dok je bila mlada, mladi i snažni ribari uvek su joj donosili po klupče belog svilenog konca iz grada i molili je da im isplete mreže raznih veličina. Naravno, ona je od njih dobijala marame, nakit, dugmad i slične sitnice. Jisji je volela da muškarci gledaju kako ona plete mrežu. Plela je pod jarkim suncem, plela je i pri vodnjikavoj mesečini. Ponekad bi tako zaspala pored nezavršene mreže. Bela svetlucava mreža je oko nje bila namotana kao da je umrežila sirenu.

Jisji je ispružila staračke ruke ka mreži uz nekoliko psovki upućenih bogu, zatim je okrenula krompire da vidi da li su pečeni. Skuvala je vodu i napravila sebi čaj. Dok je ona tako doručkovala, napolju je svanivalo. Kroz sivkasto zamagljeni prozor videla se Umiruća reka okupana crnim sjajem. Jisjijina brvnara gle-

dala je pravo na reku. Šumski pojas na drugoj obali bio je nepregledan. Ni traga od ptica. Jisji je gledala nebo i opet ju je uhvatio san. Nešto je gundala u bradu i vratila se u krevet da još malo dremne. Kad se ponovo probudila, čula je da joj neko lupa na vrata. Bio je to Hu Huiiov unuk Hu Dao. U naručju je držao paket čaja i suvih šljiva. Verovatno se žurio pa je zaboravio da stavi šubaru. Na kosi mu se skupio debeo sloj snega, kao da je na glavi nosio bele lepinje, a uši su mu od studeni bile crvene kao šipak. Brižno i nepovezano je govorio: “Tetka Jisji, šta sad da radim? Taj mali zaista ne zna da bira vreme. Ailian se ne oseća dobro, izgleda da neće moći da izdrži danas. Eh, i *suze* će uskoro pristići, šta da radim? Baš nije vreme...”

Jisji je uzela čaj i suve šljive i stavila ih na kuhinjsku komodu, onda je pogledala u bespomoćnog Hua Daoa. Svi muškarci su isti. Tako su nervozni i izgubljeni kad prvi put treba da postanu očevi. Jisji je volela da ih gleda takve.

“Ako se ne porodi dok *suze* ne pristignu, onda tetka Jisji ti slobodno idi na ribarenje. Eh, stvarno nije pravo vreme, rekli su joj da joj je termin tek za pola meseca. Oh, i ovo dete, šta ima da se takmiči sa *su-zama...*” Hu Dao je samo ponavljao stojeći pokraj vrata spuštenih ruku. S vremena na vreme bacio bi pogled kroz prozor. Šta je moglo da bude napolju? Sneg, bio je samo sneg.

U selu Ađa živela je legenda po kojoj će se onome ko u vreme *suza* ne uspe da ih ulovi, dogoditi velika nesreća. Naravno, do sada se nikome to nije desilo, jer su ribari svake godine u ovo vreme čekali pored Umiruće reke i uvek su imali bogat ulov. Za razliku od drugih riba *suze* upecane u mrežu uvek su bile žive. Držali bi ih u drvenoj posudi punoj vode do narednog podneva, onda bi ih ponovo puštali u reku.

Kada su ih puštali, više nisu plakale jecajući.

Da li je iko ikada video tako čudesnu ribu?

Jisji je poslala Hua Daoa nazad kući da stavi vodu da provri. Pojela je onaj preostali pečeni krompir, popila još jednu šolju vrućeg čaja i vratila je pribor za ribarenje na svoje mesto. Zatvorila je vratanca šporeta, vezala je srebrnosivkastu maramu na glavu i izašla iz kuće.

Selo Ađa, koje je imalo malo više od sto kuća, pod snegom je delovalo još manje. Zavejane drvene ku-

ćice ličile su na komade ušćerenih šljiva. Jisji je pogledala u pravcu Umiruće reke, i ona je izgledala nekako mršava. Gotovo da je mogla da oseti tanani drhtaj reke pri dolasku *suza*. Setila se Hu Daovog dede Hu Huia koji je sada ležao u borovoj šumi na drugoj obali reke. Taj jadni stari ribar, u svojoj sedamdesetoj godini, postao je žrtva crnog medveda. Mladi Hu Hui bio je vešt jahač i strelac, najiskusniji ribar u zajedničkom lovu na velike kornjače. Iako nije bio visok, a nije bio ni naročite lepote, bio je srce-lomac svih devojaka u Ađi. I Jisji je u to vreme bila izvrstan ribar. Ne samo da je znala da jede živu ribu, već je umela i da veze, da kroji i šije, da pravi rakiju. Hu Hui je često svraćao kod nje tražeći da popuši duvan. On je pomogao da se sagradi Jisjijina brvnara. Tada je Jisji pomalo i naivno gajila nadu da će je jednog dana Hu Hui oženiti jer je ona bila najbolja devojka u selu. Međutim, Hu Hui je kasnije oženio Caiču koja nije bila ni lepa, ni vredna domaćica. Na dan Hu Huiove ženidbe, Jisji je čistila ribe pored Umiruće reke. Videla je kako svatovi prolaze pored reke i među njima ugledala Hu Huia kako izgleda tako glupavo s crvenim svilenim cvetom na grudima. Uzela je drvenu posudu i na glavu mu izlila svu prljavu vodu punu krljušti. Smejala se na sav glas, a Hu Hui joj je uzvratio setnim osmehom. Onako prljav, uz smrad ribe na sebi, otišao je po mladu. Jisji se kupala u suzama stojeći pored Umiruće reke. Svom snagom je grickala jednu pegavu ribu sitnih krljušti.

Jedne godine u vreme ribarenja na *suze*, Hu Hui je rekao Jisji zašto se nije oženio njome. Govorio je: “Ti si tako pametna, sve znaš sama da uradiš. Možeš sama da se izdržavaš i živiš. Muškarci bi, živeći s tobom pod istim krovom, izgubili sposobnost za preživljavanje. Previše si sposobna.”

Jisji mu je ljutito odbrusila: “Da li sam kriva što sam sposobna?!”

Smatrala je da ako ribareva žena ne zna da ribari, ako ne ume da ostavlja zimnicu i suši ribe, ako nije vešta u pravljenju rakije i pletenju mreža, onda nije nimalo privlačna i slatka. Tu su koreni njenog tragičnog života. Svi muškarci u Ađi divili su joj se, voleli su da piju njenu rakiju, voleli su da piju njen čaj, da puše duvan koji je ona sušila i da uživaju u njenom živahnom izrazu lica kad bi jela živu ribu. Svi su voleli njene snežnobebe zube, ali nije bilo nijednog muškar-

ca koji je hteo njome da se oženi. Umiruća reka je danima i noćima tekla, a Jisji je iz dana u dan starila.

Šume su na obalama postajale sve gušće.

Kada je zašla u srednje doba, Jisji je volela da peva. Pevala je kad čisti ribe pored reke; pevala je kad je u jesen išla u planinu da bere pečurke; pevala je kad je za zimnicu sušila povrće na krovu; pevala je i kad je u predvečerje hranila kokoške. Njena pesma je bila kao pramen dima koji se lagano diže s ognjišta i širi po selu. Kad bi muškarci čuli njenu pesmu, probadao ih je oštar bol u predelu srca, kao da su čuli plač *suze*. Onda bi dolazili do nje, tražili duvan da puše i blagim glasom neprekidno ponavljali: eh, Jisji, Jisji. Onda bi Jisji prestala da peva. Spretno bi seckala listove duvana, glancala bi bronzane lule da budu što blistavije. Volela je da sluša kako je muškarci dozivaju i tada bi se ponašala kao nekakva poslušna, mala devojčica. Ali kad bi muškarci koji su popušili njen duvan, očistili lulu lupkajući je o đon cipela, odlazili kući, Jisji bi ostajale samo išarane senke drveća pod mesečinom. Kad je Jisji prekoračila prag četrdesete, prestala je da peva. Čutljivo je i mirno dočekala prve sede. Išla je od kuće do kuće pomažući ženama pri porođaju. Kako je samo zavidela porodiljama na njihovom bolu i sreći.

Do sada se još nije sreła s porođajem koji se desio baš na dan *suza*. Molila je boga da se to dete rodi pre smiraja sunca da bi i ona mogla da se pojavi pored Umiruće reke među ribarima koji su pecali *suze*. Ismevala je sebe zbog svog smešnog ponašanja. Stajala je u snegu i upućivala molitve bogu, a tog jutra mu je uputila toliko ružnih reči.

Hu Daova žena se opružila u krevetu sva okupana znojem od bolova. Vlažnim očima netremice je gledala Jisji. Starica je oprala ruke i raspitivala se kada su počeli bolovi i kako se sada oseća. Hu Dao je nervozno šetao gore-dole na sred sobe. Čas bi se spotakao o drvenu posudu i vodu prosipao svuda po podu, čas bi uz buku oborio šilo za probijanje leda koje je bilo oslonjeno na zid. Jisji nije mogla više da ga gleda takvog. Preteći mu, isterala ga je napolje. Shvativši da je njegovo prisustvo dodatno stvaralo napekost, on je bespomoćno krenuo ka vratima. Pri izlasku se sapleo o prag i ispružio se na zemlju koliko je dug.

Bio je smešan ali i čudesno sladak.

Na severnom zidu u dnevnoj sobi bio je okačen Hu Huiov portret. Na njemu, nakrivio je crnu kapu na

glavi, a u ustima je, smejući se, držao dugačku lulu.
Baš tako je izgledao kad je bio mlad.

Kad je Jisji prvi put videla ovaj portret, posrtala je od silnog smeha. Hu Hui je došao iz grada i čim je zakoračio na kopno pravo se uputio ka njenoj brvnari. Pokazao joj je ovaj portret i ona je videla drugačijeg Hu Huia. Vikala je uz smeh: “Pravi pravcati smešni majmun! Ko te unakazi tako?!”

Hu Hui joj je odgovorio: “Kada me jednog dana ne bude, e tada na mene nećeš gledati kao na smešnog majmuna.”

I zaista, sad kad je ostarela Jisji zamućenih očiju gledala ovaj portret mladog Hua Huja, preplaviše je tuga i seta.

Po podne. Porodilja se posle dvočasovnog mučenja smirila i nije delovala kao da će se uskoro poroditi. Jisji se bojala da će to možda potrajati još četiri-pet sati, a *suze* samo što nisu stigle. Kroz prozor je videla kako su se ljudi uputili ka Umirućoj reci noseći drva za loženje. Tu je bio i čopor pasa koji je jurcao po snegu.

Jesenje predvečerje je opalo lišće u šumi činilo teškim, a slana je bojažljivo pružala svoju blagu senku po staklu prozora, kao vlažni trag suza. Zalazeće sunce je tonulo u nepreglednu šumu na drugoj obali reke. Tog trenutka je Jisji ugledala Hu Huia kako dolazi s gornjeg toka reke. Išao je ka njoj, iz daljine je delovao kao mrav koji lagano mili ka njoj; polako se približavao i ličio je na nespretnog žapca; a kad je pred nju došao, izgledao je kao mali, slatki pekinezer koji maše repom.

Jisji mu je uz osmeh ispričala kako ga je maločas gledala kao mrava, žapca i pekinezera. I on se zadovoljno osmehivao. Bacio joj je jednu tek upecanu ribu sitnih krljušti i gledao je kako slatko jede. Kad je ušla u slabo osvetljenu sobu da mu skuva čaj, naglo ju je otpozadi zgrabio oko struka i priljubio svoje usne na njene, na usne koje su još mirisale na svežu ribu. Miris kojim su odisala njena usta bio je specifičan, taj miris je još samo imala Umiruća reka. Hu Hui ga je dugo udisao i uvlačio u sebe.

“Kako sam izgledao kad sam onako iz daljine dolazio k tebi?!” upitao ju je Hu Hui grickajući usne.

“Kao mrav.” Jisji je ubrzano disala.

“Na šta sam ti ličio kada sam se približavao?” Hu Hui ju je još čvršće stegao oko pasa.

“Na žapca.” Jisji je tiho odgovorila.

“A sada kad stojim tu pred tobom?” Hu Hui joj je opet ugrizao usne.

“Na pekinezera koji maše repom.” Dok je to izgovarala, jeza je prostrujala njenim telom. To je zbog suve trave koja joj je pala s kose na vrat, pa je zagolicala.

“A kad sam na tebi, ovako licem u lice?” Hu Hui ju je poneo do kreveta i spustio da legne, lagano joj otkopčavajući bluzu.

Jisji mu ništa nije govorila. Nije znala na šta liči. A kad joj je Hu Hui svu svoju emociju, snagu i strast podario, Jisji je uz ljuljuškanje i jecanje izustila: “Sad ličiš na tigra-ljudoždera.”

Voda za čaj je proključala na šporetu. Čulo se lupkanje poklopca o čajnik. Jisji više nije bilo stalo do vode, pustila je poklopac da poigrava na čajniku. Dok su se oni onako okupani znojem konačno razdvojili, čajnik pun vode je potpuno ispario, a celu sobu je ispunila topla para.

Krajem tog nezaboravnog predvečerja, Jisji je pomislila da će je Hu Hui sigurno oženiti. Ona će za njega kuvati čaj, spremati ručak, čistiti ribe, hraniti svinje i izroditi mu decu. Međutim, Hu Hui se oženio drugom ženom. Kad je Jisji prosula onu prljavu vodu od čišćenja ribe na mladoženjinu glavu, osećala je da je tog dana sunce bilo tako bledo i surovo. Od tada više nije dala Hu Huiju da prekorači prag njene brvnare. Njen duvan i čaj probali su drugi muškarci, ali ne i Hu Hui. Kad je Hu Hui umro, celo selo mu je došlo na sahranu, samo ona nije. Stojeći pored prozora onako stara, zurila je u Umiruću reku koja je danima i noćima tako tekla. Sve vreme joj je odzvanjalo lupkanje poklopca o čajnik punog kipuće vode.

Porodilja je ponovo počela da jeca. Jisji se tek tada odvojila od Huiovog portreta, pomerajući noge mrmrljala je sebi u bradu: “Eh, kako samo ličiš na pravog pravcatog smešnog majmuna.” Zatim je opet nešto progundala na račun boga i tek je onda otišla do porodilje.

“Tetka Jisji, da li ću umreti?” Porodilja je ispod pokrivača ispružila ruku.

“Sve žene koje prvi put rađaju misle isto što i ti, ali nijedna nije umrla zbog toga. Dok sam tu, niko neće umreti.” Jisji ju je tešila brišući joj znoj s čela. “Gledam ti u stomak, verovatno nosiš blizance.”

Porodilja se ponovo uspaničila: “Kako ću sad roditi dvoje, pa roditi jedno nije nimalo lako.” U sledećem trenutku je već počela da psuje muža: “Hu Dao, idi do đavola. Gde si sad? Uradio si mi to i onda te baš briga za sve. Hu Dao, zašto ti sada ne rodiš, samo znaš za svoje zadovoljstvo...”

Jisji se krišom smejala. Napolju je padao mrak. Hu Dao je već počistio svinjac i dao svinjama suve trave. Nacepao je drva i skupio cepanice u gomilu da bi ih poneo na obalu i noću ložio vatru. Sneg je slabije padao. Ako se čovek ne zagleda pažljivo, pomislio bi da je već stao.

Jisji je osetila bol u srcu. Čula je lajanje seoskih pasa. Ljudi su počeli da lože vatru na obali. Porodilja se ponovo smirila. Puno se znojila. Čaršav pod njom bio je mokar. Jisji je upalila sveću. Porodilja je, izvinjavajući se, govorila: “Tetka Jisji, idi slobodno na ribarenje. Ako ti nisi tamo, sve to gubi smisao.”

To je bila istina. Svake godine pored snežne Umiruće reke, Jisji je uvek mogla da uhvati desetine, čak stotinu skakutavih *suza*. Njena drvena posuda privlačila je poglede svih na obali. Deca bi se vragolasto igrala *suzama* milujući im glave i repove i dizala bi halabuku. Roditelji bi im tada prilazili i grdili ih: “Nemojte slučajno da oštetite *suzine* krljušti!”

Jisji reče: “Ako odem na ribarenje, ko će da ti pomogne oko porođaja?”

Porodilja pomeri noge i upita: “Tetka Jisji, ako ne uhvate *suze*, da li će neko umreti zbog toga?”

Jisji odgovori: “Ko bi to znao? Tako kaže legenda. Ipak, svi su do sada uspevali da upecaju *suze*. ”

Porodilja je opet tiho upitala: “Kad sam bila mala, pitala sam roditelje zašto *suze* plaču, zašto *suze* imaju plavičastu krljušt, zašto se pojavljuju tek posle prvog snega u godini. Moji nisu mogli da mi odgovore. Tetka Jisji, da li vi znate zašto?”

Jisji je tužno opustila ruke i promrmljala: “Odkud ja to znam! Treba pitati Umiruću reku, jedino ona zna zašto.”

Porodilja je ponovo zajecala.

Napolju se potpuno smrklo. Logorske vatre su se razbuktavale pored Umiruće reke, na mahove se čuo glas kao da neko plače i jeca. Ribari su brže-bolje zauzeli pozicije i bacili su srebrnobeličaste mreže u reku. Drvene posude pune vode odavno su bile pripremljene. Žene sa sivkastim ili plavičastim maramama čvrstim koracima šetale su se gore-dole uz obalu. Planina na drugoj obali reke je bila prekrivena šumama sa čijih su grana visile ledenice, a mesec se začudo pojavio u punom sjaju i odskočio visoko na nebu. Hladna mesečina je obasjavala reku. Logorske vatre, drvene posude i ribarska tamnocrvena lica. Ona jadikovka kojoj nije bila potrebna mesečina a koja je već ispunila ceo prostor između neba i zemlje, dopirala je s gornjeg toka Umiruće reke.

Vuuuuuu .....vuu .....vuuuuu.....

Kao da su hiljade i hiljade malih čamaca otplovili uz reku. Kao da se sve ovozemaljsko opalo lišće skupilo u Umirućoj reci. Kao da su se najtužnije melodije koje su ikada od isvirane iz svih muzičkih instrumenata ovog sveta ulile u jedno, u Umiruću reku. Tužna melodija je uvela celo ribarsko selo Ađa u neku vrstu religioznog transa. Jedan ribar je prvo upecao jednu *suzu* koja je lagano mahala repom i pustila niz krupnih suza. Njegova žena je hitro spustila *suzu* u drvenu posudu, zatim ju je tiho tešila: “U redu je, nemoj više da plačeš; u redu je, nemoj više da plačeš...” Naranđasti plamičci čudesne logorske vatre obojili su joj lice u bronzano, dok su joj maramu bojili u bleđo-plavo.

Vuuuuuu .....vuu .....vuuuuu.....

Duboka noć. Hu Dao je već uhvatio sedam *suza* iz Umiruće reke. Iskoristio je mali predah i dotrčao je kući da vidi da li se žena porodila. Jadna žena je razrogačenih očiju zurila u plafon s beznađežnim izrazom lica.

Zar će se to dete roditi tek kad prođu *suze*?, Jisji je pomislila.

“Tetka Jisji, da budem ja malo pored nje, vi idite na ribarenje. Ionako sam već uhvatio sedam *suza*, a vi još uvek nemate nijednu.” Reče Hu Dao.

“Šta vredi to što ćeš ti biti ovde? Ne znaš ništa o porođaju.” Odgovori Jisji.

“Kad ona bude htela da rodi, dotrčaću po vas. Možda...”, Hu Dao je malo zamucao, “možda će ona tek sutra roditi.”

“Neće ona izdržati do ponoći. Sigurno će se poroditi pre dvanaest.” Govorila je Jisji.

Popila je čaj, malo se osvežila i potom je zamenila sveću. Pričala je porodilji neke bisere svoje mladosti. Porodilja se smejala dok je slušala priče.

Oko jedanaest sati noću, došao joj je najjači napad, porodilja više nije jecala već je vikala iz sveg glasa. Jisji je rekla Hu Daou da upali još jednu sveću. Vodenjak joj je pukao, zatim je Jisji videla glavu deteta koja se kao zrela jabuka pojavila. Jisji je osetila kako joj je srce zaigralo od radosti. Ohrabivala ju je: “Ajde, još malo, već ga vidim; ne budi tako razmažena, moram još i na ribarenje da idem...”

Konačno, onaj crveni plod je ispao iz majčinog tela, živahan plač se kao miris voća širio po sobi.

“Oh, to je devojčica. Kakav samo glas ima. Kad bude porasla sigurno će voleti da jede živu ribu!” Jisji je simireno čekala da se i drugo dete rodi. Deset minuta je prošlo. Pa je prošlo i dvadeset minuta, porodilja je počela ubrzano da diše i uz vrisak još jedan zreo plod je došao na svet i snažno zaplakao. Bio je dečak!

Jisji je uzbuđeno rekla: “Hu Dao, Hu Dao, baš si srećnik. Odjednom si dobio dvojke, sina i ćerku.”

Hu Dao je bio sav ushićen i vrteo se kao pčela na cvetu. Gledao je svoju ženu očima punim zahvalnosti, kao da je gledao u svog heroja. Porodilja se najzad smirila i opušteno ležala na umrljanoj i vlažnoj postelji, kao svaka ponosna majka na svetu.

“Tetka Jisji, još nije kasno, možete da idete na obalu na pecanje *suza*.” Porodilja je progovorila iscrpljenim glasom.

Jisji je oprala ruke, popila je još jednu šolju čaja, vezala je maramu i tek onda napustila Hu Daovu kuću. Kad je prolazila kroz dnevnu sobu zapazila je da onaj portret više nije na zidu. Bila je začuđena. Zar je moguće da je ono što je malopre videla bio samo Hu Huiov duh?! Kad je izašla u dvorište, vazduh je bio tako svež, ispunio joj je pluća. Lepo je osećala da su joj svaki umor i briga nestali. Hu Dao je tamo nešto palio, plamen vatre se razigrao.

“Šta pališ?” Upita Jisji.

Hu Dao odgovori: “Dedin portret. Rekao je da ako on ne može da doživi da vidi svoje praunuće, onda će njegova slika to videti; i kada mu se rodi praunuk, onda više nema potrebe da bude okačen na zidu.”

Posmatrajući vatru koja se lagano gasila, tužno je pomislila: “Hu Hui, zaista si video svoje praunuke, samo što potomci familije Hu nisu od Jisji.”

Hu Dao je nastavio: “Deda mi je rekao da čovek može samo da se pobrine za jednu ili dve generacije potomaka, i ne dalje od četvrte generacije. Onda se na stare počinje gledati kao na čudovišta. Zato je želeo da zapalimo njegov portret kako ga niko više ne bi pamtio.”

Plameni jezičci vatre topili su mali deo snega na zemlji, potom su se smanjivali i gasili. Pod svetlima sveće koje je dopiralo iz sobe, sneg na zemlji je izgledao kao da je obojen bojom limuna. Osluškujući tihi plač iz pravca Umiruće reke i Jisji je plakala. Suze su joj ovlažile lice. Više nije mogla da žvače živu ribu. Kako su samo nekada sitne krljušti krckale u njenim ustima i zvučale veselo i stvarno. A sada su joj zubi ispali, stravično, ni desni više nisu bili u svežecrvenoj boji, postali su tamnoplavičasti, kao dva krila vremešnog zida kojeg su stalno lizali plamenovi vatre i dima. Ona je potpuno posedela i kosa joj je postala ređa, kao usamljeni žbun divljih trava pored mračnih zimskih jama.

Jisji se tako u suzama vraćala svojoj brvnari. Prebacila je mreže za ribarenje preko pogrbljenih ramena, uzela je drvenu posudu, teškim i umornim koracima išla je ka obali. Logorske vatre pored Umiruće reke bile su kao savršen umetnički predmet. Više se nije čuo onaj tužni zvuk koji je dolazio sa površine vode. Umiruća reka je izgledala tako tiha i smirena. Zemlja pokrivena snegom na drugoj obali reke bila je osvetljena logorskim vatrama i delovala je kao da je popločana zlatom. Jisji je bacala mreže u reku i s naporom napunila drvenu posudu vodom, zatim je stajala pored reke čekajući *suze* da se upecaju. Posle ponoći mrak nije bio tako beskrajno dug. Čula je kako ljudi prolaze pored nje. Setila se one prljave vode koju je prosula na Hua Huija. Tada se ničega nije bojala. Bila je tako snažna. Kad čovek izgubi vitalnu snagu, tako se bolno oseća. Bilo je hladnije. Što je više mogla, Jisji

je povukla maramu ka grudima. Počela je da izvlači prvu mrežu koja je klizila po površini vode. Osećala je da joj je nekako lako pod rukama, Jisjijino srce je počelo da tone. Mreža je bila prazna, nije uhvatila nijednu *suzu*. Blednjikava mreža se raširila po obali i sjedinila sa snegom. Jisji se nije predavala, makar jedna *suz*a će se sigurno upecati u njenu mrežu. Nije verovala da će otići odavde praznih ruku. Posle nekog vremena, na nebu su se pojavili prvi zraci. Jisji je počela da izvlači drugu mrežu. Pažljivo je to činila, osetila je da je ovog puta mreža bila mnogo teža. Noge su joj podrhtavale, pomislila je da sigurno ima desetak prelepih *suz*a u mreži. Ali, kad se kraj mreže otkrio na površini vode, shvatila je da je mreža opet bila prazna. Tiho je psovala nešto na račun boga i srušila se na zemlju. Kako je to moguće? Zar nije osetila da joj je mreža ovog puta teža? Zar je moguće da je ona već toliko oslabila da joj je čak i prazna mreža postala toliko teška?

Svanulo je. Logorske vatre su se neprimetno gasile. Planina na drugoj strani reke se isticala. Brojni ribari počeli su da vraćaju upecane *suz*e nazad u reku. Jisji je čula kako *suz*e pri ulasku u reku udaraju površinom vode. *Suz*e su nastavile svoje putovanje niz reku. Jisji se pričinjavalo da je videla njihova crvena peraja i plavičasta tela, videla je kako mašu repom i graciozno plivaju. "Svaka im čast", pomislila je Jisji. Tako male a umeju svake godine da preplivaju celu Umiruću reku, a čovek može da se zadrži samo na jednom delu Umiruće reke. Oni koji uspeju u tome nastaviće da žive, da stare; a oni koji ne uspeju, pretvoriće se u grob pored nje i opet će je slušati i opet će je gledati.

Jisji je promukla. Tako je strašno želela da otpeva nešto pored Umiruće reke. Nije imala snage ni za to. Dve prazne mreže ležale su jedna pored druge. Jutarnji sunčevi zraci su ih milovali i svaki njihov čvor blistao je nežnim sjajem.

Ribari koji su pustili svoje *suz*e u reku, vraćali su se kući vodeći žene, decu i pse. Žene su nosile drvene posude i mreže. Na toplom pepelu logorskih vatri ostali su veseli tragovi psećih šapa. Jisji je polako ustala, skupila mreže i ostala sama na pustoju obali. Kad se vratila ka svojoj drvenoj posudi i htela da je uzme, iznenađeno je ugledala desetak prelepih plavičastih riba kako se opuštenu igraju i plivaju u blistavoj vodi! *Suz*e su joj potekle. Podigla je glavu i

---

ČI CIDIEN

---

gledala u pravcu u kojem su otišli ribari i njihove žene. Oni su skoro stigli do svojih brvnara kada se na horizontu pojavio trag rumenila. Ribarsko selo Ada tonulo je u mir i spokoj kao u vreme začetka. Jisji je malo zavrtela glavom, htela je bogu da kaže nešto u ime zahvalnosti, međutim, iz njenih usta opet su izletele samo psovke i kletve.

Jisji je svom snagom dovukla drvenu posudu do obale. Kleknula je dahćući, koščatim rukama je jednu po jednu *suzu* puštala u Umiruću reku. Čim je ovo poslednje jato *suz*a kliznulo u vodu, hitro je otplivalo niz Umiruću reku.

S kineskog preveli:
Đin Sjaolei i Radosav Pušić

